แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงพุทธในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี-อ่างทอง

Guidelines for Development of Buddhist Based Leadership in the Digital Age of School Administrators Under the Office of Singburi- Ang Thong Secondary Educational Servicen Area

พัชรพล ผลเพียร[1]
Pacharapol Ponlplernt[1]
พระครูกิตติญาณวิสิฐ, ผศ. ดร.[2]
Phrakrukittiyanavisit, Asst. Prof. Dr.[2]
ดร.ยุทธวีร์ แก้วทองใหญ่[3]
Dr. Yudthavee Kaewthongyai[3]
ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Buddhist Educational Administration Faculty of Education
Mahachulalongkornrajavidyalaya University.
E-mail : chaibie2529@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ผลการวิจัยพบว่า ๑. คุณลักษณะภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี-อ่างทอง ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทั้ง ๔ ด้าน คือ ด้านคุณลักษณะทางอุปนิสัย ด้านคุณลักษณะทางสติปัญญา ด้านคุณลักษณะทางร่างกาย และด้านคุณลักษณะทางอารมณ์ ๒. วิธีการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงพุทธในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี-อ่างทอง โดยผู้บริหารมีความสามารถทางจินตนาการ ความสามารถในทางสร้างสรรค์มี ความเป็นผู้รู้จักเหตุ เข้าใจหลักการหลักเกณฑ์ รู้งาน รู้หน้าที่ ความเป็นผู้รู้จักผล รู้จักจุดมุ่งหมาย รู้ประโยชน์หรือโทษของการกระทำมี ความเป็นผู้รู้จักตน มีความรับผิดชอบ รู้จักวางตน การประพฤติตน การปรับปรุงตน รู้เท่าทันเหตุการณ์การเปลี่ยนแปลงของโลกมีคุณลักษณะทางร่างกายที่สมบูรณ์ แข็งแรง มีความฉลาดทางอารมณ์เป็นตัวช่วย

ขับเคลื่อนความคิดและการตัดสินใจตลอดจนการสร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่นของผู้นำซึ่งตรงกับหลัก ความเป็นผู้รู้จักชุมชนและสังคม รู้จักวิธีการดำเนินการต่อชุมชน การประพฤติต่อชุมชนและแนวทางพัฒนาร่วมกับชุมชนอย่างสร้างสรรค์ มีบุคลิกภาพ เป็นผู้ที่กระตือรือร้น ตื่นตัวอยู่เสมอ ควบคุมอารมณ์ได้ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีจริยธรรม และความเชื่อมั่นในตนเองมี ความเป็นผู้รู้จักบุคคล มีความเข้าใจจริตของแต่ละบุคคลหรือมีความรู้เกี่ยวกับตัวบุคคลเพื่อประสิทธิภาพของการทำงานร่วมกับบุคคล การวางตัวและการใช้บุคคลส่งเสริมบุคคลได้ตรงตามความต้องการ ๓. แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงพุทธในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี-อ่างทอง บูรณาการหลักสัปปุริสธรรม ๗ ด้านคุณลักษณะทางสติปัญญามี ความเป็นผู้รู้จักเหตุ ความเป็นผู้รู้จักผล ด้านคุณลักษณะทางร่างกาย มีความเป็นผู้รู้จักตน ด้านคุณลักษณะทางอารมณ์ ความเป็นผู้รู้จักชุมชนและสังคม ด้านคุณลักษณะทางอุปนิสัย ความเป็นผู้รู้จักบุคคลด้วยองค์ความรู้ LCS

คำสำคัญ : แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงพุทธ, การสื่อสารองค์กรยุคดิจิทัล, ผู้บริหารสถานศึกษา

Abstract

This research found that: 1. The state of leadership characteristics in the digital age of administrators in schools under the Office of Singburi-Ang Thong Secondary Educational Service Area was at a high level overall in 4 aspects; character attribute, intellectual attribute, physical attribute, and emotional attribute. 2. The methods of Buddhist leadership development in the digital age of administrators in schools under the Office of Singburi-Ang Thong Secondary Educational Service Area are that the administrators have to work in line with the principles of Sappurisadhamma; knowing the causes, knowing the purpose and consequence, knowing oneself, having sense of proportion, knowing the proper time and how to choose and keep time, knowing the society, and knowing the different individuals. 3. The guidelines of Buddhist leadership development in the digital age of administrators in schools under the Office of Singburi-Ang Thong Secondary Educational Service Area are to integrate Dhammannuta and Atthannuta in Sappurisadhamma principles with intellectual attribute, Attannuta with physical attribute, Parisannuta with emotional attribute, and

Puggalaparoparannuta with character attribute. The body of knowledge obtained from the study is LCS.

Keywords : Buddhist Leadership Development Guidelines, Organizational Communication in the Digital Era, School Administrators.

บทนำ

การสื่อสารนับเป็นเครื่องมือสำคัญในการดำรงชีวิตประจำวัน ในการสร้างความเข้าใจอันดีต่อกัน การแจ้งผู้อื่นให้รับทราบและเข้าใจถึงเจตนา ความต้องการปัญหา ความคิด ความรู้สึก ความเข้าใจ แนวคิด ท่าที ความเห็นด้วย ไม่เห็นด้วย การอธิบายในด้านภาพรวม รายละเอียด วัตถุประสงค์เหตุผลเป้าหมายและผลงาน การนัดหมาย ต่อรองทางธุรกิจ และเรื่องอื่น ๆ ทุกเรื่อง จึงไม่เป็นที่ต้องสงสัยว่า ผู้บริหารจัดการ และผู้นำนั้น จำต้องตระหนักถึงความสำคัญและบทบาทของการสื่อสารในฐานะที่เป็น ดัชนีบ่งชี้ที่สำคัญประการหนึ่งของความสำเร็จขององค์กร ความตระหนัก และความเข้าใจถึงความสำคัญของบทบาทและกลไกในการสื่อสารนั้น ช่วยทำให้ผู้ บริหารจัดการสามารถบริหารจัดการ และนำองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงยิ่งขึ้น

ความสามารถของการสื่อสาร การสื่อสารคือ การถ่ายทอด ส่งถ่าย ถ่ายโอน (Transference) ความหมาย (Meaning) จากคนหนึ่งซึ่งเป็นผู้ส่งสาร (Sender) ไปสู่อีกคนหนึ่งซึ่งเป็นผู้รับสาร (Receiver) เพื่อสามารถทำให้ข้อมูล (Information) หรือ แนวคิดต่าง ๆ (Ideas) นั้นได้รับการส่งต่อไปได้ และความหมายของการสื่อสารมิได้ถูกจำกัดเพียงแค่การส่งถ่ายความหมายเท่านั้น แต่ยังรวมถึงความเข้าใจ (Understanding) นั่นคือสารที่ส่งไปนั้นจะต้องเป็นที่เข้าใจได้ของผู้รับ เพราะหากคนไทยพูดภาษาไทยกับคนอังกฤษซึ่งไม่สามารถเข้าใจภาษาไทยเลย ก็เท่ากับว่าการสื่อสารไม่ได้เกิดขึ้นแต่หากสามารถใช้ภาษาท่าทาง (Body language) ประกอบ และทำให้เกิดความเข้าใจตรงตามเจตนาสามารถทำให้เป้าหมายบรรลุผลได้จึงจะนับ ได้ว่าเป็นการสื่อสาร กล่าวโดยสรุปได้ว่าการสื่อสารคือ กระบวนการ การถ่ายทอด ส่งถ่ายโอน ความหมาย และความหมายของสารนั้นผู้รับสารสามารถทำความเข้าใจได้ (พัชนีย์ ธระเสนา, ๒๕๖๕) นักบริหารต้องรู้จักความเด่นและความด้อยของตนเอง การรู้ความเด่นก็เพื่อการทำงานที่เหมาะสมกับความสามารถของตน ตามปกตินักบริหารมักมองเห็นความผิดพลาดของลูกน้องได้ง่าย แต่มองข้ามความผิดพลาดของตน ดังพุทธพจน์ว่า “ความผิดพลาดของคนอื่นเห็นได้ง่ายแต่ความผิดพลาดของตนเองนั้นเห็นได้ยาก” (ขุ.ธ. (ไทย) ๒๕/๒๕๒/๑๑๐) ภาวะผู้นำหรือความเป็นผู้นำ (leadership) นั้น เป็นกระบวนการที่ผู้บริหารจะให้ มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของผู้อื่น ปัจจัยที่สำคัญยิ่งอย่างหนึ่งแห่งความสำเร็จของการทำหน้าที่ผู้นำคือ การเป็นผู้ประกอบด้วยคุณสมบัติที่เหมาะสม มีความสามารถในการปรับเปลี่ยนความต้องการของคน ซึ่งความต้องการเป็นตัวกำหนดเป้าหมายและทิศทางในการตัดสินใจ ถ้าเปลี่ยนความต้องการของคนได้ ก็เปลี่ยนตัวของคนนั้นได้ ผู้นำที่ดีจะช่วยให้คนพัฒนาความต้องการของตน ทั้งในการปรับเปลี่ยนทัศนคติของ

บุคคลให้มีความต้องการที่ถูกต้องดีงามและให้หมู่ชนมีการประสานความร่วมมือเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เพราะการพัฒนาความต้องการเป็นการพัฒนาความสุขของคน เพราะความสุข เกิดจากการสนองความต้องการ ถ้าหากเปลี่ยนความต้องการได้ ก็เปลี่ยนวิธีการหาความสุขของเขาได้ด้วย เมื่อทำอะไรตรงกับความต้องการ ก็ทำให้เขาสมใจและมีความสุขคนก็จะร่วมมือทำอย่างเป็นไปเองโดยประสานกลมกลืนและเต็มใจจะหาทางทำให้สำเร็จ จึงพร้อมที่จะทำและทำได้ง่าย แต่ในทางตรงกันข้าม ถ้าผู้นำกระทำการที่ฝืนความต้องการของคน ทั้งสองฝ่ายก็จะไม่มีความสุขและสิ่งที่ทำก็ยากจะสำเร็จ (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), ๒๕๕๓: หน้า ๒๑) การที่นักบริหารมองไม่เห็นความผิดพลาดของตนนั้นเป็นเรื่องธรรมดา เพราะวันหนึ่ง ๆ ดวงตาของเรามีไว้สำหรับมองด้านนอกมันไม่ได้มองตัวเราเองเวลาคนอื่นทำผิดพลาดเราจะมองเห็นทันที แต่เวลาตัวเราทำผิดพลาดเองกลับมองไม่เห็น ดังนั้น เพื่อสำรวจตนเองนักบริหารต้องหัดมองด้านในคือ เจริญวิปัสสนาเป็นการมองด้านในนั่นเอง วิปัสสนากรรมฐานเน้นเรื่องการเจริญสติ พิจารณากาย เวทนา จิตและธรรมหรือความดีความชั่วในใจของเราเอง” (พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต), ๒๕๔๙: ๔๘-๔๙) พุทธพจน์นี้ แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของผู้นำที่มีต่อความอยู่รอด และสวัสดิภาพเพื่อให้การพัฒนาองค์การและการดำเนินชีวิตของกลุ่มบุคคลในสังคมมีความยั่งยืน และสันติสงบสุขของสังคมและประเทศชาติ โดยผู้นำจะต้องมีคุณธรรมและจริยธรรมที่ดีหากผู้นำขาดซึ่งคุณธรรมและจริยธรรมแล้ว ย่อมทำให้ผู้นั้นขาดความชอบธรรมในการทำหน้าที่ในองค์การนั้นต่อไป ทั้งนี้เนื่องจากคุณธรรมและจริยธรรม ถือเป็นคุณสมบัติที่สำคัญของผู้นำ ที่ทำให้ได้รับการยอมรับ ความเชื่อถือตลอดจนการนับถือจากบุคคลต่าง ๆ ทั้งในองค์การและสังคมทั่ว ๆไป ดังนั้น การขาดคุณธรรมและจริยธรรมของผู้นำ ย่อมทำให้ผู้นำไม่เป็นที่ยอมรับต่อบุคคลทั่วไปซึ่งย่อมส่งผลกระทบต่อหลักการบริหารงานและภาพลักษณ์ขององค์การ (องฺ.จตุกฺก. (ไทย) ๒๑/๗๐/๑๑๕-๑๑๖) โดยทักษะการสื่อสารเป็นคุณสมบัติสำคัญที่ผู้นำทุกคนจำเป็นต้องมี ไม่ว่าจะเป็นผู้นำองค์กร โปรเจค หรือหัวหน้าชมรมหมากรุก เพื่อให้คนในทีมเข้าใจเป้าหมายและสามารถเดินหน้าไปในทิศทางเดียวกัน

จากความเป็นมาและความสำคัญในเบื้องต้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงพุทธในการสื่อสารองค์กรยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี-อ่างทอง เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมให้ผู้บริหารนำหลักพุทธธรรมไปส่งเสริมความเป็นผู้นำในองค์กร สามารถสื่อสารให้บุคลากรในองค์กรเกิดการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ สร้างความสัมพันธ์ที่ดีในองค์กรได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑) เพื่อศึกษาคุณลักษณะภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี-อ่างทอง

๒) เพื่อศึกษาวิธีการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงพุทธในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี-อ่างทอง

๓) เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงพุทธในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี-อ่างทอง

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยมีขั้นตอนการวิจัย ๓ ขั้นตอน ได้แก่ ๑) ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงพุทธในการสื่อสารองค์กรยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี-อ่างทอง จากแหล่งข้อมูล : หนังสือ บทความ ตำรา งานวิจัย เครื่องมือ : แบบศึกษาเอกสาร การวิเคราะห์ : การวิเคราะห์เนื้อหา ๒) แจกแบบสอบถามผู้บริหาร ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง จำนวน ๒๐๑ คน จากแหล่งข้อมูล : ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง เครื่องมือ : แบบสอบถาม การวิเคราะห์ : ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ๓) สัมภาษณ์ ผู้บริหาร ครู หรือผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ด้านการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงพุทธในการสื่อสารองค์กรยุคดิจิทัล จากแหล่งข้อมูล : กลุ่มผู้บริหาร ครู หรือผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน ๑๐ รูป/คน เครื่องมือ : แบบสัมภาษณ์ การวิเคราะห์ : การวิเคราะห์เนื้อหา Content Analysis

๑. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหาร ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง ข้อมูล ๑๔ โรงเรียน จำนวน ๔๒๐ คน

๒. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้ทำการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) มาจากประชากร ได้จำนวน ๒๐๑ คน โดยการเปิดตารางสำเร็จรูปของ R.V.Krejcie กับ D.W.Morgan (R.V.Krejcie กับ D.W.Morgan, อ้างใน, ธานินทร์ ศิลป์จารุ, ๒๕๔๑: หน้า ๔๙.) เพื่อให้การวิเคราะห์ข้อมูลมีความถูกต้องมากที่สุด จึงได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

ผลการวิจัย

๑. คุณลักษณะภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี-อ่างทอง ภาพรวมทั้ง ๔ ด้าน ครูมีความคิดเห็น อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านคุณลักษณะทางอุปนิสัย ด้านคุณลักษณะทางสติปัญญา ด้านคุณลักษณะทางร่างกาย และด้านคุณลักษณะทางอารมณ์ ตามลำดับ ดังตารางที่ ๑

ตารางที่ ๑ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี-อ่างทอง ทั้ง ๔ ด้าน

n = ๒๐๑

	ตัวแปรที่ศึกษา	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ
๑	ด้านคุณลักษณะทางสติปัญญา	๔.๒๗	๐.๕๑	มาก
๒	ด้านคุณลักษณะทางร่างกาย	๔.๒๖	๐.๗๖	มาก
๓	ด้านคุณลักษณะทางอารมณ์	๔.๒๒	๐.๖๖	มาก
๔	ด้านคุณลักษณะทางอุปนิสัย	๔.๒๘	๐.๗๓	มาก
	รวม	๔.๒๖	๐.๖๗	**มาก**

๒. ผลการศึกษาวิธีการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงพุทธในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี-อ่างทอง

๑. ด้านคุณลักษณะทางสติปัญญา ได้แก่ ๑) มีความสามารถทางจินตนาการ ความสามารถในทางสร้างสรรค์ มีวิจารณญาณดี ความสามารถในการปรับตัว ๒) มีความเป็นผู้รู้จักเหตุ เข้าใจหลักการ หลักเกณฑ์ รู้งาน รู้หน้าที่ และรู้หลักการทำให้เกิดผล

๒. ด้านคุณลักษณะทางร่างกาย ได้แก่ ๑) มีความเป็นผู้รู้จักตน มีความรับผิดชอบ รู้จักวางตน การประพฤติตน การปรับปรุงตน รู้เท่าทันเหตุการณ์การเปลี่ยนแปลงของโลกปัจจุบัน ปรับปรังบุคลิกภาพภายในและภายนอก ของตนเอง ๒) มีคุณลักษณะทางร่างกายที่สมบูรณ์ แข็งแรง มีบุคลิกที่สง่างาม แม้ไม่ต้องหล่อต้องสวย แต่มีสุขภาพดี มีออร่าเสริมสร้างด้วยการออกกำลังกายจะช่วยให้ร่างกายแข็งแรง

๓. ด้านคุณลักษณะทางอารมณ์ ได้แก่ ๑) ใช้ความสามารถบริหารจัดการกับความรู้สึกและอารมณ์ตนเอง มีความสามารถรับรู้ได้ไว ๒) มีความฉลาดทางอารมณ์เป็นตัวช่วยขับเคลื่อนความคิดและการตัดสินใจตลอดจนการสร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่นของผู้นำ

๔. ด้านคุณลักษณะทางอุปนิสัย ได้แก่ ๑) มีบุคลิกภาพ เป็นผู้ที่กระตือรือร้น ตื่นตัวอยู่เสมอ ควบคุมอารมณ์ได้ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีจริยธรรม และความเชื่อมั่นในตนเองมี ๒) อาศัยความเฉลียวฉลาด สติปัญญาที่เฉียบแหลม แก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้อย่างฉับไว รู้จักคนในทีมเป็นอย่างดี เพื่อที่จะสามารถมอบหมายงานตามความรู้ความสามารถ มุ่งมั่นและไม่ลดละ มีความอดทนอดกลั้นต่อความเครียด

๓. เสนอแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงพุทธในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี-อ่างทอง

๑. ด้านคุณลักษณะทางสติปัญญา ได้แก่ มีดุลยพินิจ คือมีการพิจารณาใคร่ครวญก่อนตัดสินใจทำงานเสมอและใช้ประสบการณ์การเรียนรู้ให้เกิดดุลยพินิจในการแก้ปัญหา มีการเล็งเห็นการณ์ไกล เมื่อกระทำสิ่งใดแล้วย่อมจะรู้ผลที่จะเกิดขึ้นในอนาคตรู้จักประเมินสถานการณ์วางแผนการปฏิบัติงานอย่างมีเหตุและผลโดยตั้งสมมติฐาน รวบรวมข้อมูลและใช้ประสบการณ์ที่ผ่านมา เป็นแนววิเคราะห์ พิจารณาใคร่ครวญถึงวิธีปฏิบัติ ที่จะให้เกิดผลดีมากกว่าผลเสีย ผู้บริหารมีความตื่นตัว มีความว่องไวเตรียมพร้อมระวังระไวเตรียมตัวอยู่เสมอและมีสมองดีคิดได้ว่องไว มีไหวพริบในการแก้ปัญหาได้อย่างฉับพลัน มีความสามารถทางจินตนาการ ความสามารถในทางสร้างสรรค์ มีวิจารณญาณดี ความสามารถในการปรับตัว และมีความรอบรู้ในเหตุการณ์ต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกกลุ่ม และปรับปรุงสถานการณ์ได้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงมีความเป็นผู้รู้จักเหตุ เข้าใจหลักการ หลักเกณฑ์ รู้งาน รู้หน้าที่ และรู้หลักการทำให้เกิดความเป็นผู้รู้จักผล รู้จักจุดมุ่งหมาย รู้ประโยชน์หรือโทษของการกระทำ

๒. ด้านคุณลักษณะทางร่างกาย ได้แก่ มีทรวดทรงบุคลิกท่าทางเป็นผู้นำที่มีความสง่าผ่าเผยเป็นที่เกรงขามและดึงดูดความเลื่อมใสผู้ใต้บังคับบัญชา มีร่างกายที่แข็งแกร่ง มีความอดทนต่อความยากลำบาก ความหิวกระหายและความเลวร้ายจากดินฟ้าอากาศ ความเป็นผู้รู้จักตน มีความรับผิดชอบ รู้จักวางตน การประพฤติตน การปรับปรุงตน รู้เท่าทันเหตุการณ์การเปลี่ยนแปลงของโลกปัจจุบัน ปรับปรุงบุคลิกภาพ ภายในและภายนอก ของตนเอง ทบทวนท่าที ที่ปฏิบัติต่อผู้อื่นให้สุภาพนุ่มนวล เป็นปกตินิสัย ฝึกฝน สังเกตการณ์ กล้าตัดสินใจ ฝึกฝนตนเองให้เป็นคนมีเหตุผล ในการทำงาน มีความสุขุมรอบคอบ มีคุณลักษณะทางร่างกายที่สมบูรณ์ แข็งแรง มีบุคลิกที่สง่างาม แม้ไม่ต้องหล่อต้องสวย แต่มีสุขภาพดี มีออร่าเสริมสร้างด้วยการออกกำลังกายจะช่วยให้ร่างกายแข็งแรง

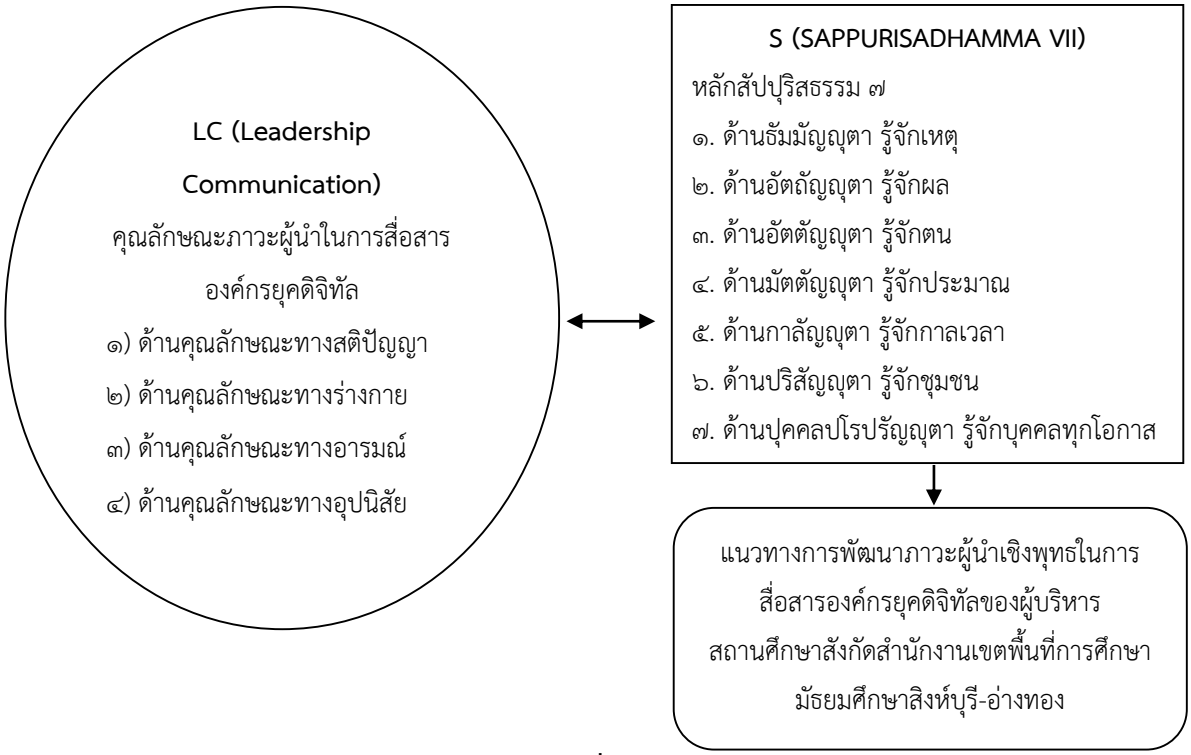
๓. ด้านคุณลักษณะทางอารมณ์ ได้แก่ มีอัธยาศัยไมตรี มีสัมพันธภาพเข้ากันได้ดีกับทุกชั้นวรรณะ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ไม่ถือตัว ไม่วางท่าทางยกตนข่มท่าน ทำงานด้วยความรู้สึกตัวเสมอ

พยายามไม่ให้เกิดอารมณ์เครียด ด้วยการมองโลกในแง่ดี อารมณ์ขันจะทำให้ไม่เหนื่อยทำให้มีการบริหารมีประสิทธิภาพแต่ไม่ควรแสดงอารมณ์ขันพร่าเพรื่อจนผู้ใต้บังคับบัญชาขาดความยาเกรง สามารถปรับตัวเข้าได้ดีกับทั้งผู้ใหญ่กว่าและผู้ใต้บังคับบัญชา สามารถปรับตัวเข้ากับวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นทัศนคติของสังคมและภูมิศาสตร์ ดิน ฟ้า อากาศได้ ใช้ความสามารถบริหารจัดการกับความรู้สึกและอารมณ์ตนเอง มีความสามารถรับรู้ได้ไว

๔. ด้านคุณลักษณะทางอุปนิสัย ได้แก่ มีความกล้าหาญทางจริยธรรม กล้าทำในสิ่งที่ถูกต้อง ทำงานด้วยเหตุผลและกล้ารับผิดชอบ มีความสำนึกในการปฏิบัติงานตามนโยบายที่ได้วางไว้อย่างมีความรับผิดชอบ ไม่ก้าวก่ายแทรกแซงหน้าที่ของผู้อื่น มีความจงรักภักดีต่อ ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ต้องสร้างความประทับใจแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาให้เกิดความจงรักภักดีต่อตัวผู้นำ มีบุคลิกภาพ เป็นผู้ที่กระตือรือร้น ตื่นตัวอยู่เสมอ ควบคุมอารมณ์ได้ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีจริยธรรม

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

ผู้วิจัยได้นำเสนอองค์ความรู้ใหม่จากแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงพุทธในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี-อ่างทองดังภาพที่ ๑

แผนภาพที่ ๑ องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย “LCS”

ที่มา : นายพชรพล ผลเพียร, ๒๕๖๕.

การอภิปรายผล

๑. สรุปผลการศึกษาคุณลักษณะภาวะผู้นำในการสื่อสารองค์กรยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี-อ่างทอง ภาพรวมทั้ง ๔ ด้าน ครูมีความคิดเห็น อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านคุณลักษณะทางอุปนิสัย ด้านคุณลักษณะทางสติปัญญา ด้านคุณลักษณะทางร่างกาย และด้านคุณลักษณะทางอารมณ์

จากการสอบถามผู้บริหาร ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง จำนวน ๒๐๑ คน สะท้อนให้เห็นว่า ผู้บริหาร มีดุลยพินิจ คือมีการพิจารณาใคร่ครวญก่อนตัดสินใจทำงานเสมอและใช้ประสบการณ์การเรียนรู้ให้เกิดดุลยพินิจในการแก้ปัญหา มีการเล็งเห็นการณ์ไกล เมื่อกระทำสิ่งใดแล้วย่อมจะรู้ผลที่จะเกิดขึ้นในอนาคตรู้จักประเมินสถานการณ์วางแผนการปฏิบัติงานอย่างมีเหตุและผล โดยตั้งสมมติฐาน รวบรวมข้อมูลและใช้ประสบการณ์ที่ผ่านมา เป็นแนววิเคราะห์ พิจารณาใคร่ครวญ ถึงวิธีปฏิบัติ ที่จะให้เกิดผลดีมากกว่าผลเสีย และผู้บริหารมีความตื่นตัว มีความว่องไวเตรียมพร้อมระวังระไวเตรียมตัวอยู่เสมอและมีสมองดีคิดได้ว่องไว มีไหวพริบในการแก้ปัญหาได้อย่างฉับพลัน มีทรวดทรงบุคลิกท่าทางเป็นผู้นำที่มีความสง่าผ่าเผย เป็นที่เกรงขามและดึงดูดความเลื่อมใสผู้ใต้บังคับบัญชา มีร่างกายที่แข็งแกร่ง มีความอดทนต่อความยากลำบาก ความหิวกระหายและความเลวร้ายจากดินฟ้าอากาศ สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ในทุกสถานการณ์และทุกสถานที่ และผู้นำมีความแข็งแรงสมบูรณ์ทางร่างกาย เพื่อให้มีความพร้อมทางร่างกายอยู่เสมอ การมีสุขภาพดีก็จะอานวยให้การทำงานมีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น มีอัธยาศัยไมตรี มีสัมพันธภาพเข้ากันได้ดีกับทุกชั้นวรรณะ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ไม่ถือตัว ไม่วางท่าทางยกตนข่มท่าน ทำงานด้วยความรู้สึกตัวเสมอ พยายามไม่ให้เกิดอารมณ์เครียด ด้วยการมองโลกในแง่ดี อารมณ์ขันจะทำให้ไม่เหนื่อยทำให้มีการบริหารมีประสิทธิภาพแต่ไม่ควรแสดงอารมณ์ขันพร่าเพรื่อจนผู้ใต้บังคับบัญชาขาดความยาเกรง และสามารถปรับตัวเข้าได้ดีกับทั้งผู้ใหญ่กว่าและผู้ใต้บังคับบัญชา สามารถปรับตัวเข้ากับวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นทัศนคติของสังคมและภูมิศาสตร์ ดิน ฟ้า อากาศได้ มีความกล้าหาญทางจริยธรรม กล้าทำในสิ่งที่ถูกต้อง ทำงานด้วยเหตุผลและกล้ารับผิดชอบ มีความสำนึกในการปฏิบัติงานตามนโยบายที่ได้วางไว้อย่างมีความรับผิดชอบ ไม่ก้าวก่ายแทรกแซงหน้าที่ของผู้อื่น และมีความจงรักภักดีต่อ ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ สอดคล้องกับ **พนิดา งามขุนทด** ได้วิจัยเรื่อง “ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อภาวะผู้นำและความสามารถในการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษา” พบว่า ความคิดเห็นของบุคลากรสถาบันอาชีวศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์ เกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนความสามารถในการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก เปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรสถาบันอาชีวศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์โดยรวมจำแนกตามเพศ ไม่แตกต่างกัน เปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรสถาบันอาชีวศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์โดยรวมจำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน

แตกต่างกัน ประเด็นสำคัญที่ได้รับจากการวิจัยครั้งนี้คือ บุคลากรสถาบันอาชีวศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์ ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำและความสามารถในการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก แต่อยากให้ปรับปรุงเกี่ยวกับภาวะผู้นำด้านมนุษยสัมพันธ์ คือผู้บริหารควรยอมรับและใส่ใจตัวผู้ใต้บังคับบัญชา ผู้บริหารควรให้ความช่วยเหลือและมีน้ำใจ มีความสม่ำเสมอกับผู้ใต้บังคับบัญชา (พนิดา งามขุนทด, ๒๕๕๒: บทคัดย่อ)

๒. ผลการศึกษาวิธีการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงพุทธในการสื่อสารองค์กรยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี-อ่างทอง

๑. ด้านคุณลักษณะทางสติปัญญา ได้แก่ ๑) มีความสามารถทางจินตนาการ ความสามารถในทางสร้างสรรค์ มีวิจารณญาณดี ความสามารถในการปรับตัว และมีความรอบรู้ในเหตุการณ์ต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกกลุ่ม และปรับปรุงสถานการณ์ได้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง ๒) มีความเป็นผู้รู้จักเหตุ เข้าใจหลักการ หลักเกณฑ์ รู้งาน รู้หน้าที่ และรู้หลักการทำให้เกิดผล

๒. ด้านคุณลักษณะทางร่างกาย ได้แก่ ๑) มีความเป็นผู้รู้จักตน มีความรับผิดชอบ รู้จักวางตน การประพฤติตน การปรับปรุงตน รู้เท่าทันเหตุการณ์การเปลี่ยนแปลงของโลกปัจจุบัน ปรับปรังบุคลิกภาพภายในและภายนอกของตนเอง

๓. ด้านคุณลักษณะทางอารมณ์ ได้แก่ ๑) ใช้ความสามารถบริหารจัดการกับความรู้สึกและอารมณ์ตนเอง มีความสามารถรับรู้ได้ไว และมีอิทธิพลต่อบุคคลสำคัญอื่น ๆ มีกาลัญญุตารู้จักการกำหนดเวลา รับผิดชอบต่อเวลา จัดลำดับความสำคัญของงาน และรู้จักสร้างโอกาสให้สถานศึกษาตามความเหมาะสม ๒) มีความฉลาดทางอารมณ์เป็นตัวช่วยขับเคลื่อนความคิดและการตัดสินใจตลอดจนการสร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่นของผู้นำ

๔. ด้านคุณลักษณะทางอุปนิสัย ได้แก่ ๑) มีบุคลิกภาพ เป็นผู้ที่กระตือรือร้น ตื่นตัวอยู่เสมอ ควบคุมอารมณ์ได้ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีจริยธรรม และความเชื่อมั่นในตนเอง ๒) อาศัยความเฉลียวฉลาด สติปัญญาที่เฉียบแหลม แก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้อย่างฉับไว รู้จักคนในทีมเป็นอย่างดี เพื่อที่จะสามารถมอบหมายงานตามความรู้ความสามารถ มุ่งมั่นและไม่ลดละ มีความอดทนอดกลั้นต่อความเครียด ไม่มีทางเลิกล้มหรือยอมแพ้ง่าย ๆ มีความทะเยอทะยานในความสำเร็จ รวมทั้งกระตุ้นให้ลูกน้องเกิดความฮึกเหิมและร่วมเคียงบ่าเคียงไหล่ฝ่าฟันไปด้วยกันตั้งแต่ต้นจนจบให้ได้

จากผลการสัมภาษณ์ผู้บริหาร ครู หรือผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ด้านการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงพุทธในการสื่อสารองค์กรยุคดิจิทัล จำนวน ๖ คนสะท้อนให้เห็นถึง ความสามารถทางจินตนาการ

ความสามารถในทางสร้างสรรค์ มีวิจารณญาณดี มีความเป็นผู้รู้จักเหตุ มีความเป็นผู้รู้จักตน มีความรับผิดชอบ รู้จักวางตน การประพฤติตน การปรับปรุงตน รู้เท่าทันเหตุการณ์การเปลี่ยนแปลงของโลก ใช้ความสามารถบริหารจัดการกับความรู้สึกและอารมณ์ตนเอง มีความสามารถรับรู้ได้ไว มีความฉลาดทางอารมณ์เป็นตัวช่วยขับเคลื่อนความคิดและการตัดสินใจตลอดจนการสร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่นของผู้นำ ความเป็นผู้รู้จักชุมชนและสังคม รู้จักวิธีการดำเนินการต่อชุมชน การประพฤติต่อชุมชนและแนวทางพัฒนาร่วมกับชุมชนอย่างสร้างสรรค์ มีบุคลิกภาพ เป็นผู้ที่กระตือรือร้น ตื่นตัวอยู่เสมอ ควบคุมอารมณ์ได้ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีจริยธรรม และความเชื่อมั่นในตนเองมีความเป็นผู้รู้จักบุคคล มีความเข้าใจจริตของแต่ละบุคคล หรือมีความรู้เกี่ยวกับตัวบุคคลเพื่อประสิทธิภาพของการทำงานร่วมกับบุคคล สอดคล้องกับ **พระครูพิมลกาญจนธรรม (บรรหาญ ทับทิมศรี)** ได้วิจัยเรื่อง “ภาวะผู้นำการเปลี่ยน แปลงของผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอเลาขวัญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต ๔” ผลการวิจัย คือ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน และเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อยตามค่าเฉลี่ย คือ มีคุณธรรมจริยธรรม การมุ่งความสัมพันธ์เป็นรายคน วิสัยทัศน์ และการสร้างแรงจูงใจ ตามลำดับ ส่วนเปรียบเทียบปัจจัยภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ตามความคิดเห็นของครู ด้านเพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์สอน พบว่าครูมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ จึงปฏิเสธสมมุติฐานที่วางไว้ สำหรับ ข้อเสนอแนะภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านวิสัยทัศน์ ผู้บริหารควรมีวิสัยทัศน์ในการจัดการศึกษาให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงผู้บริหารควรมีความสามารถการวางแผนและการกำหนดเป้าหมายขององค์การ ผู้บริหารควรเป็นผู้มีวิสัยทัศน์ที่เข้มแข็ง คาดคะเนเหตุการณ์ได้ถูกต้อง ผู้บริหารควรมีความสามารถสร้างภาพลักษณ์ของหน่วยงานในอนาคตอย่างชัดเจน และผู้บริหารควรมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์นำแนวคิดใหม่ ๆ มาปรับใช้ในการบริหาร ด้านการสร้างแรงจูงใจ ผู้บริหารควรมีเทคนิควิธีการที่กระตุ้นแรงบันดาลใจให้เพื่อนร่วมงานทำงานได้สำเร็จ ผู้บริหารควรใช้เทคนิควิธีการในการจูงใจที่ถูกต้อง ยุติธรรม ไม่สร้างความขัดแย้งในองค์การ ผู้บริหารควรสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานแก่ครูทุกคนอย่างสม่ำเสมอ ผู้บริหารควรมีอิทธิพลต่อผู้ตามโดยปลุกเร้าอารมณ์ผู้ตามให้เอาแบบอย่างได้ และผู้บริหารควรมีความสามารถทำให้ผู้อื่นอยากที่จะยอมรับ ด้านการมุ่งความสัมพันธ์เป็นรายคน ผู้บริหารควรส่งเสริมสนับสนุนครูให้พัฒนาศักยภาพของแต่ละบุคคล ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้ครูได้แสดงความสามารถในการทำงานอย่างเต็มที่ผู้บริหารควรต้องมีความเข้าใจในความแตกต่างระหว่างบุคคล ผู้บริหารควรสนใจและสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และผู้บริหารควรสร้างขวัญและกำลังใจให้กับผู้ร่วมงานให้เสมอหน้ากันทั่วทุกคน ด้านมีคุณธรรมจริยธรรม ผู้บริหารควรใช้หลักธรรมในการครองคน ครอง

ตน ครองงาน ในการบริหารงาน ผู้บริหารไม่ควรเห็นแก่อามิสสินจ้าง ไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน ผู้บริหารควรมีความสุภาพอ่อนโยน ทั้งกาย วาจาและใจ ผู้บริหารควรยึดระบบคุณธรรมในการบริหารงานและผู้บริหารควรพัฒนาตนเองให้เป็นที่ยอมรับของผู้ร่วมงานและบุคคลทั่วไป (พระครูพิมลกาญจนธรรม (บรรหาญ ทับทิมศรี), ๒๕๕๖: บทคัดย่อ)

๓. เสนอแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงพุทธในการสื่อสารองค์กรยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี-อ่างทอง

๑. ด้านคุณลักษณะทางสติปัญญา ได้แก่ มีดุลยพินิจ คือมีการพิจารณาใคร่ครวญก่อนตัดสินใจทำงานเสมอและใช้ประสบการณ์การเรียนรู้ให้เกิดดุลยพินิจในการแก้ปัญหา มีการเล็งเห็นการณ์ไกล เมื่อกระทำสิ่งใดแล้วย่อมจะรู้ผลที่จะเกิดขึ้นในอนาคตรู้จักประเมินสถานการณ์วางแผนการปฏิบัติงานอย่างมีเหตุและผลโดยตั้งสมมติฐาน รวบรวมข้อมูลและใช้ประสบการณ์ที่ผ่านมา เป็นแนววิเคราะห์ พิจารณาใคร่ครวญถึงวิธีปฏิบัติ ที่จะให้เกิดผลดีมากกว่าผลเสีย ผู้บริหารมีความตื่นตัว (Alertness) มีความว่องไวเตรียมพร้อมระวังระไวเตรียมตัวอยู่เสมอและมีสมองดีคิดได้ว่องไว มีไหวพริบในการแก้ปัญหาได้อย่างฉับพลัน มีความสามารถทางจินตนาการ ความสามารถในทางสร้างสรรค์ มีวิจารณญาณดี ความสามารถในการปรับตัวและมีความรอบรู้ในเหตุการณ์ต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกกลุ่ม และปรับปรุงสถานการณ์ได้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงมีความเป็นผู้รู้จักเหตุ เข้าใจหลักการ หลักเกณฑ์ รู้งาน รู้หน้าที่ และรู้หลักการทำให้เกิดผล ความเป็นผู้รู้จักผล รู้จักจุดมุ่งหมาย รู้ประโยชน์หรือโทษของการกระทำ

๒. ด้านคุณลักษณะทางร่างกาย ได้แก่ มีทรวดทรงบุคลิกท่าทางเป็นผู้นำที่มีความสง่าผ่าเผยเป็นที่เกรงขามและดึงดูดความเลื่อมใสผู้ใต้บังคับบัญชา มีร่างกายที่แข็งแกร่ง มีความอดทนต่อความยากลำบาก ความหิวกระหายและความเลวร้ายจากดินฟ้าอากาศ สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ในทุกสถานการณ์และทุกสถานที่ ผู้นำมีความแข็งแรงสมบูรณ์ทางร่างกาย เพื่อให้มีความพร้อมทางร่างกายอยู่เสมอ การมีสุขภาพดีก็จะอานวยให้การทำงานมีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น มีความเป็นผู้รู้จักตน มีความรับผิดชอบ รู้จักวางตน การประพฤติตน การปรับปรุงตน รู้เท่าทันเหตุการณ์การเปลี่ยนแปลงของโลกปัจจุบัน ปรับปรังบุคลิกภาพภายในและภายนอก ของตนเอง

๓. ด้านคุณลักษณะทางอารมณ์ ได้แก่ มีอัธยาศัยไมตรี มีสัมพันธภาพเข้ากันได้ดีกับทุกชั้นวรรณะ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ไม่ถือตัว ไม่วางท่าทางยกตนข่มท่าน ทำงานด้วยความรู้สึกตัวเสมอ พยายามไม่ให้เกิดอารมณ์เครียด ด้วยการมองโลกในแง่ดี อารมณ์ขันจะทำให้ไม่เหนื่อยทำให้มีการบริหารมีประสิทธิภาพแต่ไม่ควรแสดงอารมณ์ขันพร่าเพรื่อจนผู้ใต้บังคับบัญชาขาดความยาเกรง สามารถปรับตัวเข้าได้

ดีกับทั้งผู้ใหญ่กว่าและผู้ใต้บังคับบัญชา สามารถปรับตัวเข้ากับวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นทัศนคติของสังคม และภูมิศาสตร์ ดิน ฟ้า อากาศได้ ใช้ความสามารถบริหารจัดการกับความรู้สึกและอารมณ์ตนเอง มีความสามารถรับรู้ได้ไว และมีอิทธิพลต่อบุคคลสำคัญอื่น ๆ

๔. ด้านคุณลักษณะทางอุปนิสัย ได้แก่ มีความกล้าหาญทางจริยธรรม กล้าทำในสิ่งที่ถูกต้อง ทำงานด้วยเหตุผลและกล้ารับผิดชอบ มีความสำนึกในการปฏิบัติงานตามนโยบายที่ได้วางไว้อย่างมีความรับผิดชอบ ไม่ก้าวก่ายแทรกแซงหน้าที่ของผู้อื่น มีความจงรักภักดีต่อ ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ต้องสร้างความประทับใจแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาให้เกิดความจงรักภักดีต่อตัวผู้นำ มีบุคลิกภาพ เป็นผู้ที่กระตือรือร้น ตื่นตัวอยู่เสมอ ควบคุมอารมณ์ได้ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีจริยธรรม และความเชื่อมั่นในตนเอง ความเป็นผู้รู้จักบุคคล มีความเข้าใจจริตของแต่ละบุคคล หรือมีความรู้เกี่ยวกับตัวบุคคลเพื่อประสิทธิภาพของการทำงานร่วมกับบุคคล การวางตัวและการใช้บุคคล ส่งเสริมบุคคลได้ตรงตามความต้องการ และการพิจารณาความดีความชอบด้วยความยุติธรรม อาศัยความเฉลียวฉลาด สติปัญญาที่เฉียบแหลม แก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้อย่างฉับไว รู้จักคนในทีมเป็นอย่างดี เพื่อที่จะสามารถมอบหมายงานตามความรู้ความสามารถ มุ่งมั่นและไม่ลดละ มีความอดทนอดกลั้นต่อความเครียด ไม่มีทางเลิกล้มหรือยอมแพ้ง่าย ๆ มีความทะเยอทะยานในความสำเร็จ รวมทั้งกระตุ้นให้ลูกน้องเกิดความฮึกเหิมและร่วมเคียงบ่าเคียงไหล่ฝ่าฟันไปด้วยกันตั้งแต่ต้นจนจบให้ได้ จากผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับ **กฤษดา ปาวงค์** ได้วิจัยเรื่อง “ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุกดาหาร” ผลการวิจัย คือ ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุกดาหาร ตามการรับรู้ของผู้บริหาร และครูผู้สอน โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก และภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ตามการรับรู้ของผู้บริหาร และครูผู้สอนที่มีสถานภาพแตกต่างกัน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ โดยผู้บริหาร มีการรับรู้สูงกว่าครูผู้สอน ส่วนทางด้านประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และการปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดแตกต่างกัน โดยรวมมีการรับรู้ด้านภาวะผู้นำไม่แตกต่างกัน (กฤษดา ปาวงค์, ๒๕๕๑: บทคัดย่อ)

ข้อเสนอแนะ

๑. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๑) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมให้ผู้บริหารมีทัศนคติที่ดีต่อเพื่อนร่วมงานตลอดถึงมองคนอื่นในฐานะเป็นมิตร มีความเข้าใจคนอื่น

๒) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมให้ผู้บริหารมีความอยากรู้อยากเห็นเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ อยู่เสมอ ไม่สำคัญตนว่าเป็นผู้รู้ดีแล้ว มีความกล้าที่จะปรึกษาหารือจากผู้อื่นที่มีความรู้ดีกว่าสูงกว่า

๓) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมให้ผู้บริหารคิดพูดให้มีกาลเทศะ แนบเนียน ไม่เคอะเขิน ในการแก้ปัญหาอาศัยความมีศิลปะ ประสบการณ์ และการฝึกฝนอยู่เสมอ

๔) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมให้ผู้บริหารมีคุณลักษณะทางอารมณ์มีวิจารณญาณ สังเกตและเข้าใจพฤติกรรมของผู้ใต้บังคับบัญชา เพื่อการมอบงานที่เหมาะกับจริตและงานนั้นจะสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ

๒. ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติการ

๑) จัดโครงการพัฒนาผู้บริหารให้มีทัศนคติที่ดีต่อเพื่อนร่วมงานตลอดถึงมองคนอื่นในฐานะเป็นมิตร มีความเข้าใจคนอื่น

๒) จัดกิจกรรมพัฒนาคุณลักษณะทางอารมณ์ผู้บริหารให้มีความกล้าในการตัดสินใจ

๓) พัฒนาผู้บริหารคิดพูดให้มีกาลเทศะ

๔) พัฒนาคุณลักษณะทางอารมณ์ของผู้บริหารมีวิจารณญาณ สังเกตและเข้าใจพฤติกรรมของผู้ใต้บังคับบัญชา

๓. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

๑) ควรมีการศึกษาทัศนคติของผู้บริหารที่ดีต่อเพื่อนร่วมงานตลอดถึงมองคนอื่นในฐานะเป็นมิตร มีความเข้าใจคนอื่น

๒) ควรศึกษาการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณลักษณะทางอารมณ์ผู้บริหารให้มีความกล้าในการตัดสินใจ

๓) ควรศึกษากระบวนการพัฒนาคุณลักษณะทางอารมณ์ของผู้บริหาร

เอกสารอ้างอิง

กฤษดา ปาวงค์. (๒๕๕๑). ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุกดาหาร, วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร: บทคัดย่อ.

ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (๒๕๔๑). การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS, กรุงเทพมหานคร: บิสซิเนสอาร์แอนด์ดี: ๔๙.

พนิดา งามขุนทด. (๒๕๕๒). ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อภาวะผู้นำและความสามารถในการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษา, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย: บทคัดย่อ.

พระครูพิมลกาญจนธรรม (บรรหาญ ทับทิมศรี). (๒๕๕๖). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอเลาขวัญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต ๔, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหา

จุฬาลงกรณราชวิทยาลัย: บทคัดย่อ.

พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต). (๒๕๔๙). พุทธวิธีบริหาร, กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหา
จุฬาลงกรณราชวิทยาลัย: ๔๘-๔๙.

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต). (๒๕๕๓). ภาวะผู้นำ : ความสำคัญต่อการพัฒนาคน พัฒนาประเทศ,
(นครปฐม : บริษัท จ.เจริญอินเตอร์พริ้น (ประเทศไทย) จำกัด: ๒๑.

พัชนีย์ ธระเสนา. (๒๕๖๕๗). การสื่อสารในองค์กร (Communication in Organization), http://home.
dsd.go.th/kamphaengphet/km/Communication.html.